

Forfatter: Steffens, Henrich

Titel: Udrag fra Indledning til filosofiske Forelæsninger af Henrich Steffens

Citation: Steffens, Henrich: "Indledning til filosofiske Forelæsninger", i Steffens, Henrich: *Indledning til filosofiske Forelæsninger*, udg. af Johnny Kondrup ; Flemming Lundgreen-Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1996, s. 233. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-steffens01val-shoot-idm140622392339488/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Indledning til filosofiske Forelæsninger

karakteristik i den 9. indledningsforelæsning af geniet som den, der spotter de blotte klogskabsregler og ikke kan bedømmes efter samtidens normer.¹⁷ Den 23. maj 1804 skriver Grundtvig i sin dagbog i en betragtning over Holbergs latinske epigram III.XIV: "Udskjelder Poeten Prosodiens Opfinder som den der lagde Baand paa Sjænet – omtrent som Steffens talte om de æsthetiske Lovgiver –".¹⁸ Måske har det hos Steffens været i forbindelse med Goethes ridderdrama *Gotz von Berlichingen mit der eisernen Hand*, 1773, som Grundtvig siden i sin *Verdenskrønike*, 1812, nævner i netop denne sammenhæng:

I sin Gøts med Jernhaanden reiste han Riddertiden: et prægtigt Mindesmærke, og spottede i dets Bygning alle de Regler, Man havde udtænkt for Dramaet, i det Man gik ud fra den bagvendte Mening, at Digteren skulde have til Øemed, ei at fremstille et tro, livligt Billede af Tid og Idrætter, men at sammensætte et Gøglespil, som kunde være til Øienslyst og Roskab for aandelige Lediggængere.¹⁹

Hvilke værker af Goethe kan Steffens have gennemgået? Han har antagelig behandlet *Die Leiden des jungen Werthers*, 1774, som Grundtvig flere gange i sine ungdomsskrifter hentyder til, dog uden at referere til Steffens.²⁰ En Steffens-ytring om Ossian-sangene, citeret af Grundtvig i en udtogsbog påbegyndt i 1806, kan eventuelt hidrøre fra Werther-gennemgangen, da Goethe som bekendt lader

¹⁷ Jf. nærværende udg. s. 146 f.

¹⁸ Grundtvig arkivet, fasc. 497 I c, p. 213.

¹⁹ *US*, bd II, p. 327.

²⁰ *US*, bd I, pp. 79, 189.

Werther læse Ossian for Lotte den aften, hvor de skilles for bestandig:

Jeg erindrer at Steffens frakendte de ossianske Klager Dignavnet, og kaldte dem en Potenz Sentimentaliteten selv havde skabt sig – ²¹

Også Goethes kunstnertragedie *Torquato Tasso*, 1790, har været omtalt. Her synes Steffens at have fremført den ægte romantiske tese, at den sande digter, der har hjemme i poesiens evige rige, i sin holdning til det jordiske, "Existensen", må være præget af en vis sygelighed. Grundtvig citerer den 11. marts 1805 i sin dagbog en længere passage af Steffens herom:

Jeg erindrer at Steffens udlød sig om denne Punkt omtrent saaledes. En vis Sygelighed der saavel ytrer sig i Poesiens Død som i dens Fødsel, udgjorde det væsentlige hos Tasso: Poesien var alt forsvunden da Han traadte frem, men havde som den stedse gjør, efterladt sin Skygge i Konsten, i et betydningsfuldere Liv. Tasso vilde slutte sig til den svundne Old, men hans Aand manglede den formodne Kraft, og hans Bestræbelser for at vække Poesien, bragte ham i Strid med Poesiens end tilbageværende Skygge – Han svævede saaledes isoleret om i den svundne og værende Old uden at finde nogen fast Punkt, og da Han endelig ved Kjærlighed troede at knytte sig til Existensen potenserede sig just derved hans Strid, thi Gjenstanden for hans Kjærlighed var en Prindsesse. Han skuede med Rædsel den uhyre Afstand som skilte Dem, Han havde ey Kraft til, som Bokkas [*divs. Boc-*

²¹ Grundtvig-arkivet, fasc. 499 3b, fol. 8r.